

מוכרה לעשות יותר. בשביל ה־5 לירות שקיבלתי יכולתי לקנות קופסת סוכריות כלירה או כלירה וחצי ומרגרינה ב־40 אג' חבילה וגם לחם לבן, רק מתי שיש. לפעמים פעם בחודש, לפעמים פעם בשבוע. תלוי, אפשר לקנות גם קופסה סרדינים קטנה, שבקושי יש שם מה לאכול. אם אני לא מוציא הכסף בתחילת החודש, והגענו לסוף החודש ועוד לא הוצאתי, אז אני מפסיד אותו זה בגלל שמחלקים אותו בתלושים.

מה היינו אוכלים? מדגים מסריחים היו עושים לנו דייסה עם תפוחי-אדמה, הרבה מים ומין גרעיני חיטה שנותנים לסוסים. היינו צריכים לקבל 30 גר' בשר ביום, אבל אני לא ראיתי בשר שנים. אף פעם בעשר השנים שהייתי שם לא ראיתי בשר. הבשר זה רק על הגייר. לא ידעתי מה זה חלב. אף פעם לא קיבלתי חלב. היו נותנים לנו 150 גר' סוכר ל־10 ימים. היינו מקבלים גם תה, כזה שרתח כבר. זאת אומרת, תה שכבר השתמשו במים שלו פעם או פעמיים. לקפה שנתנו היה רק צבע. אבל שום טעם. עד שנת 1968 קיבלתי חבילות מהר בית. יכולתי לקבל רק 3 חבילות בשנה. אבל בשנת 1972 יצא חוק חדש, שמותר לנו לקבל חבילה אחת בשנה. וזה כבר היה אחרי שריציתי יותר מחצי העונש.

„חשבתי שאשאר

בלי רגליים”

מה אני הייתי רואה כשאני הייתי קם בבוקר? אני מתעורר ואני רואה אחד מת במיטה למעלה, אחד במיטה משר מאל... היו הרבה מתים במחנה. היה לי קשה כשהוציאו אותי ממחנה 5 והעבירו אותי למחנה 17. שם הפסדתי את הרגליים שלי. הייתי שלושה חודשים בבית-חולים, בגלל חוסר-ויטמינים. לא יכולתי להזין הרגליים. יצאו לי פצעים. זה היה הכי גרוע שיכול להיות. זה היה ב־1971. בא קצין בכיר ממוסקבה ושאמר: „מה קרה לך? אמרתי לו: „אני לא יודע מה שנעשה איתי. או הוא אמר: „אולי זה בגלל שהיית במחנה וראית

(המשך בעמוד 22)

יהודה כגן נהג לשלוח לאשתו, לנבעתיים, גלויות ומכתבים מצויירדים, ופרחים מיובשים, כסמל לאהבתו הלוהטת. בתמונה: דיוקנו של כגן, כפי שצייר אותו אחד מחבריו, בכלא.

מרוסיה באהבה

שעות ספורות לפני שנאסר ע"י הבולשת הצטלם כגן בקייב.

ערב המאסר

הוא עדיין אינו יכול להשתחרר מהסיוטים של תקופת מאסרו. „כשאני מתעורר בבוקר, כאילו שאני רואה שאחד מת במיטה למעלה, ואחד בצד ימין”.

הסיוט נמשך בלילות

שעות רבות עסק יהודה כגן בהכנת הגלויות ששלח לארץ לרוזה היקרה שלו. על הברכה ששלח לאשתו לקראת ראש השנה של 1967, הדביק יהודה פרחים שליקט בסביבה, וצייר סביבם עלים.

לשנה טובה

הכי קשה היה לי ב־30 הימים הראשונים. סחדתי שאחד האנשים מהתמונות יראה אותי ויכיר אותי ויגיד שגם אני מכיר אותו, ואז הם יענו אותו ויענו אותי. הם מסוגלים לכול. המאיר שחקר אותי אמר שאם אני רוצה משהו, אני יכול לדרוש, והם ימלאו את בקשתי. אמרתי שאני רוצה להתקשר עם הצירות הישראלי. לית. כשנגמרה החקירה ביקשתי להתקשר עם הצירות כדי לקבל עורך-דין. הרוסים אמרו שלא צריך, הם יתנו לי עורך-דין שלהם. העורך-דין שלהם דיבר במשך 15 דקות, והתובע דיבר עוד 15 דקות. הוא דרש לתת לי 12 שנה. הם האשימו אותי גם בלאומנות, מפני שדיברתי על ישראל. „אמרתי במשפט שאני לא מכיר במישטר הרוסי ובמולדת הרוסית, כי אני נולדתי בפולניה. אבל הם האשימו אותי בבגידה במולדת, בפעולות ציוניות ובלאומנות. קיי בלתי 5 שנים מאסר, מזה שנה אחת בכלא וולאדימירוב. זה היה הכי גרוע. אחר-כך העבירו אותי לכלא קלובה, על ידי מוסקבה. רק אחריכך הגעתי למחנה 5, ברסובליקה מולדביה. שם הייתי עד 1970. „במחנה הוא היה לי סיכסוך עם ה־גנרל-מאיר קונויצוב. הוא היה שר-הפנים של רוסיה. היתה מריבה בכלא ואז בא קונויצוב. הרגו שם איזה 20 או 30 איש, ואיזה 100 נפצעו. זה היה ב־13.8.70. דיברתי עם קונויצוב והוא אמר לי שישראל לקחה הכול מהערבים. אחר-כך הוא אמר לי: „נו, אז יהיה כבר שלום עם הערבים אצלכם במזרח התיכון? אמרתי לו שהי רוסים, הם שלא רוצים שלום. אמרתי לו ולכולם שירושלים היא שלנו, לא של הערבים.”

„אתה הגרוע

שישנו במחנות”

התשלום לא מקבלים ביד. לא מקבלים הכסף. מקבלים פתקים עבור החנות של המחנה. עבור 72 זוגות כפפות שהייתי עושה ביום הייתי מקבל 1.45 ל"י. אבל אתה

הם אמרו לי שאני הכי גרוע שיש להם במחנות. הייתי משוכנע שאם